

I

In Psalm 97 komt God goed uit de kast. Heeft uw verbeelding meegedaan met de lezing, of schakelde u meteen uit? De bliksems verlichten de wereld, de aarde beeft, de bergen smelten. Vuur verteert wie tegen hem opstaan. Voor die God moeten alle mensen buigen. En wie beelden aanbaden schamen zich, zelfs hun goden buigen. God heerst met onverschrokken hand. Ja, dat is de God die een hemel en een aarde kan maken.

Dat lijkt een andere God dan die moeilijk te ontwaren kracht waar we soms liedjes over zingen. Die subtiele God waarnaar we zoeken als ontdekkingsreizigers in de jungle. Ontdekkingsreizigers die met een helm op het voorhoofd en zweetdruppels in de nek de bladeren van de struiken opzij duwen, in de hoop op een glimp, maar heel zachtjes, opdat God maar niet wegschiet van de ritseling.

Toch is de tekst niet zo eenduidig als lijkt. God is ook hier, ondanks wat God aan macht laat zien, nog steeds in wolk en duisternis gehuld. Leert God het dan nooit af. Man, laat je zien. Wees niet zo bangig. Waarom verbergt God zich steeds? Ik ken het verhaal, wij mensen zouden er maar van schrikken. Nou, dat zien we dan wel weer.

Dat zoeken en niet-weten is ook niet alles, tamelijk vermoeiend. Wat zitten we hier eigenlijk te doen op zondagochtend, verlangen naar een God die zich verbergt als Adam en Eva, met een groot groen blad tussen de benen.

Wij kunnen respectvol omgaan met die onzichtbaarheid van God, als met een onbeschikbare geliefde. De godsnaam die wij hebben, vervangen we met een eerbiedig 'Heer' of 'Eeuwige' en we proberen er maar geen beelden van te maken. Wij nemen genoeg met een mysterie. Ook wel lekker ergens, wat onbereikbaar is blijft immers aantrekkelijk.

II

De hindoetradities gaan anders om met de verborgenheid van God. De hindoetraditie gaat tegen de onmacht God te kennen tekeer met een eindeloze stroom van beelden en verhalen, het ene nog exotischer dan het andere.

Aan de lofdichten van Annamayya, de vijftiende eeuwse dichter uit Zuid India die we lezen, blijkt dat het niet waar is wat de christelijke zending soms ten onrechte gedacht heeft, met teksten als Psalm 97 in de hand, dat men in de hindoetraditie de beelden verwacht met Godzelf.

De ik-figuur zou het wel willen. Ze is er diep van doordrongen dat die God niet te vatten is. Maar ze moet hem ergens zoeken en ze neemt geen genoeg met een mysterie.

Steeds vindt ze God niet en wel: wel op de berg, niet op de berg, nergens, en overal. Alles wat ze aantreft verwijst naar God, ademt God, maar niets valt ermee samen – zelfs de liefde niet.

Ik vind het prachtige gedichten. Wat ik mooi vind is die vrijheid, om twee dingen tegelijk te denken: God is er wel en God is er niet. God is nergens, maar ook overal. Persoon, en onpersoonlijk. Die transcendentie bewaart zichzelf wel. Wij maken het onmogelijk voor God om zich te tonen als niks zijn of haar beeld mag zijn. Heeft u weleens dat u iets ervaart waarvan u denkt, dit heeft met God te maken? Ga er dan niet bijbel naast leggen of het wel klopt. Dat is toch de omgekeerde wereld. Alsof wij de adem van onze eigen schepper niet zouden herkennen.

III

Maar wat betekent dat verlangen vandaag.

Mag ik even uit dat spreken over God stappen en een woordje met God wisselen?

Beste God in de hemel, God op de aarde, ik moet u bekennen, u bent niet mijn grootste verlangen. Zoals die dichter, elke dag een gedicht voor U schrijven, een leven lang, gekrast in koperen platen, dat gaat me te ver. Een smsje elke dag zou me al teveel zijn. Ik verlang wel eens naar U, maar vooral als de andere dingen, die ik eigenlijk verlang, onbereikbaar lijken.

Als ik op de fiets zit zing ik de liedjes waar de radio vol mee is, over liefde tussen mensen. Mensen die je vast kan pakken, die mij kunnen vastpakken. Ik kan er eentje proberen, ik weet alleen het refrein en wie het kent help me alsjeblieft: *(ik zou wel blind en doof zijn, niet goed bij mijn hoofd zijn.., als ik niet zag wat ik hier voor me had)*. En dan komt het: *zij is alles, alles alles ineem, woehoe- zij klopt van top tot teen, schatje wat doe je met me*. Vooral dat 'schatje wat doe je met me', vind ik leuk.

Lucky Nielson, zo heet de zanger, die had er eentje gevonden, de ware liefde. Doe mij ook zo'n vrouw. Of man. Al moet ik ook zeggen: weet je wat de titel van zijn volgende liedje was? 'Het meisje aan de bar'. En nee, dat was niet hetzelfde meisje. Wat is er gebeurd met dat 'meisje van top tot teen'? Heeft ze zich in nevelen gehuld? Of, is het Nielson die zichzelf in een wolk terugtrok.

Dit leer ik van de hindoedichter. Als alles wat is het lichaam van God is, dan is dat spel van de zich terugtrekkende God, de zich tonende God, precies dat spel van en de mens die verlangt en terugtrekt. Het tonen en verbergen van God is als dat tonen en verbergen Adam en Eva, een groot samenspel waarbij niet te zeggen is, dat is Gods geheim, dat is het geheim van mensen.

IV

Misschien wilt u bij deze gedachte maar liever de transcendentie van God redden. Het gaat wel erg op in het wereldse, en wie bewaart dan de gerechtigheid. En ik heb ook dat verlangen. Maar laten wij dit leren van de hindoes: dat doen we, maar we gaan het niet vastpinnen. Laten we God niet opsluiten in dat beeld. Laat de beelden een beetje stromen. Ja, God is het allebei, ons menselijk spel van verbergen en tonen. En dat mysterie waar de Psalm naar verlangt, brenger van Gerechtigheid.

Het is niet: wij moeten snel het beste beeld vaststellen en dan hebben we rust. De rust zit in de stroom. En misschien gaan de beelden wel met elkaar spreken. Wellicht is die gerechtigheid verweven met waar de hindoegedichten aan raken: dat de mensen hun gezichten verbergen als ze willen, maar ook niet vergeten het volle zicht te wagen.

Ik wil nog enkele regels uit een ander gedicht van Annamayya noemen. Die God van de berg, die blijft de vrouw maar verleiden. Wat is het toch met dat hard to get-gedrag van God? Ze zegt dan woorden die te denken geven: 'Ja, God, je omhelst me, je haalt me over, maar pas maar op. Je zal onder de wierook komen te zitten, recht van mijn borsten. God, je verdrinkt nog in mijn liefde. Kom maar niet dichterbij. Blijf maar daar'.

Het is een schitterend beeld, ze vindt haar kracht en weet dat ook zij te begeren en te vrezen is. En met die kracht gaat ze de volgende dag weer die tempel in, met open hart en bloemen in haar handen. Jasmijn. En ik zou graag zeggen, die tempel is het leven zelf. Tegen het leven zegt ze: kom maar op, schatje, doe iets met me.

Bijlage: Twee *padam* (lofdichten) uit Tirupati (Zuid India), door Annamayya (vertaald/bewerkt door Annewieke Vroom, naar het Engels van Rao en Schulman)

I

kan ik jou ooit bereiken
jij hebt geen eind geen begin

ik wil jouw namen prijzen
maar jouw namen zijn ons niet bekend
ik denk aan jou in mijn ziel
jij draagt elke gedachte

kan ik jou ooit bereiken

ik wil je aanbidden met beide handen
maar jij bent te groot,
alles is vol van je
ik zou je verwennen maar alles behoort je reeds toe

kan ik jou ooit bereiken

ik wil je met eigen ogen zien
jij hebt geen zichtbare vorm
God op de berg, jij bestaat in dit alles
alles dat ik zeggen kan is:

ik ben van U
kan ik jou ooit bereiken

II

te zeggen: 'laten wij de liefde bedrijven' is mooier
dan het doen
de steken van hunkering gaan dieper dan vervulling

beter dan dichtbij zijn
is de pijn je van veraf te begeren,
de waanzinnige droom om de liefde te bedrijven.

zoeter dan met je te knuffelen, warm in bed
is de steelse blik vanuit mijn ooghoek

zeg: laten wij de liefde bedrijven

meer dan van plezier maken houd ik
van de scherpe woorden van onze ruzietjes.
de bloemen die je naar me gooit geven me meer
dan je geruststellende aanraking wanneer ik me naar je uitstrek.

zeg: laten wij de liefde bedrijven

gelukzaliger dan de slaap na gezwicht te zijn voor passie
is een lange, stevige omhelzing.
God op de berg, je bedreef de liefde met me
het doen is beter dan je trots bewaren.

zeg: laten wij de liefde bedrijven

Voorbeden

God wij bidden U

Zoals wij hier nu zitten

Groot of klein
Wees met uw aandacht bij ons, vul ons ermee van top tot teen

God wij bidden U

De mensen die naast ons zitten, links en rechts
wees met uw aandacht bij hen, vul ze ermee van top tot teen,
zet ze op uw pad van gerechtigheid

God wij bidden U

De mensen die recht achter ons zitten en die recht voor ons zitten
wees met uw aandacht bij hen, vul ze ermee van top tot teen,
zet ze op uw pad van gerechtigheid

God wij bidden U

De mensen in wolken gehuld, doe ze te voorschijn komen
Laat het daar veilig genoeg voor worden in deze wereld vol onrecht
Laat ons ze opdiepen vanachter hun muren

God wij bidden U

merk op wat wij verlangen
merk op wat wij al lang niet meer verlangen
bijvoorbeeld dit, misschien:
mensen in water verloren, honderden
mensen gedood door wapens, duizenden
maak er een eind aan
stop die tragiek
kom met gerechtigheid over de brug

God wij zeggen U

Onze aandacht heeft U
Hul U er niet voor in nevelen
Schrik er niet van weg
Kom terug

En in stilte bidden wij:

LANGE STILTE

Amen